

1. Inleiding

In de periode van 19 juli tot en met 13 september 2019 is het concept wetsvoorstel tot wijziging van de Wwft BES openbaar geconsulteerd. Met deze consultatie is een ieder in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de voorgenomen wijzigingen en de mogelijkheid geboden om op het conceptwetsvoorstel, alsmede op de memorie van toelichting, te reageren. Dit wetsvoorstel wijzigt de Wwft BES en beoogt daarmee de preventieve maatregelen tegen witwassen en financieren van terrorisme in Caribisch Nederland aan te scherpen. Daarmee adresseert het wetsvoorstel risico's die zijn vastgesteld in de National Risk assessment BES, lost het knelpunten op die in de praktijk bij toepassing van de Wwft BES zijn gebleken en zorgt het voor volledige implementatie van de standaarden van de Financial Action Task Force (FATF). Tot slot geeft het wetsvoorstel uitvoering aan het plan van aanpak witwassen van de Ministers van Financiën en van Justitie en Veiligheid.

2. Consultatiereacties

Er zijn vijf reacties binnen gekomen op het concept wetsvoorstel, waarvan vier inhoudelijk.

In de eerste reactie stelt een particulier dat de Koninklijke Marechaussee en het Recherche Samenwerkings Team (RST) ontbreken bij de nieuwe bepalingen omtrent de uitwisseling van gegevens. Het RST is een samenwerkingsverband binnen het Koninkrijk der Nederlanden, dat verantwoordelijk is voor de bestrijding van zware en georganiseerde grensoverschrijdende criminaliteit op Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland. In dit rechteam werken zowel rechercheurs van de politie die vanuit Europees Nederland zijn uitgezonden als rechercheurs die afkomstig zijn uit de verschillende korpsen van de openbare lichamen, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De gegevensuitwisseling in dit wetsvoorstel ziet op Wwft-toezichthouders in de openbare lichamen, waaronder het Korps Politie CN. Deze kan de kennis opgedaan op basis van deze informatie delen in RST verband, met inachtneming van de toepasselijke regels inzake gegevensbescherming. Het RST zelf opnemen zou niet logisch zijn aangezien dit zelf een Caribisch Nederland overstijgend samenwerkingsverband is, bestaande uit verschillende instanties. Het opnemen van Koninklijke Marechaussee is in het geval van de openbare lichamen wel wenselijk. In de Europees Nederlandse Wwft is de Koninklijke Marechaussee niet opgenomen, maar in de openbare lichamen heeft de Koninklijke Marechaussee een additionele politietaak ten opzichte van Europees Nederland bij de uitvoering van de politietaak in Sint Eustatius en Saba. Daarnaast is de Koninklijke Marechaussee in Caribisch gebied nauw betrokken bij de bestrijding van drugscriminaliteit. Gelet daarop is de Koninklijke Marechaussee opgenomen in de bepalingen omtrent gegevensuitwisseling.

Orco Bank N.V. stelt, naast twee redactionele opmerkingen, dat het openbaar maken van boetes en verbeurde lasten onder dwangsom zeer nadelige gevolgen zou kunnen hebben voor banken en een bedreiging zou kunnen vormen de bankensector op de eilanden van het koninkrijk. Opgemerkt zij ten eerste dat deze verplichting reeds bestaat op grond van de Wfm BES, deze wijziging uniformeert slechts beide stelsels van de Wwft BES en Wfm BES. Daarnaast hebben toezichthouders de mogelijkheid van openbaarmaking af te zien indien openbaarmaking van die beslissing in strijd is of in strijd zou kunnen komen met het doel van het door de toezichtautoriteit uit te oefenen toezicht op de naleving van deze Wwft BES.

JRK advies had een zevental opmerkingen over verschillende onderdelen van het concept wetsvoorstel. Ten eerste merkte JRK advies op dat het bewust open laten van de definitie van PEP, en geen specifieke opsomming van functies zoals in Europees Nederland, niet past. Volgens JRK advies is de bijzondere staatsrechtelijke positie van de openbare lichamen geen reden voor een andere behandeling van de openbare lichamen ten opzichte van Europees Nederland. In de toelichting is aangegeven dat voor de openbare lichamen bewust wordt aangesloten bij de landen Curaçao en Sint Maarten die voor een open definitie hebben gekozen, deze sluit beter aan bij de lokale situatie en is beter toegerust om de geconstateerde integriteitsrisico's te adresseren. Wel zal, in de lijn met het advies JRK, de toelichting aangepast worden en zullen enkele voorbeelden ter verduidelijking worden gegeven. Ten tweede stelt JRK advies dat de voorgestelde mogelijkheid van informatie-uitwisseling tussen de toezichthouder en de Belastingdienst op gespannen voet

staat met het rechtsstatelijke 'fair play'-beginsel zoals door de Hoge Raad is geformuleerd. Voor de informatie-uitwisseling tussen toezichtautoriteiten en opsporingsautoriteiten geldt doelbinding, zie het derde lid van artikel 1.5. Deze mag derhalve alleen plaatsvinden in het kader van bestrijden van witwassen en de financiering van terrorisme, evenals de doelen van Wfm BES. Dat uitgangspunt is door middel van wijzigingen van dit wetsvoorstel na consultatie verduidelijkt. JRK advies is daarnaast kritisch op de verplichting dat bij het maken van risicobeoordelingen bepaalde landen of geografische gebieden als risicofactor gelden. Dit zou niet bijdragen aan een inclusieve samenleving en mogelijk in strijd zijn met artikel 1 van de Grondwet. Ten eerste is het meewegen van de risico's van bepaalde landen of geografische gebieden een verplichting op grond van de FATF aanbevelingen. Het is gebruikelijk om indices als de World Transparency Index of the Corruption Perceptions Index te hanteren om een redelijke risicobeoordeling te maken bij het aannemen van cliënten. Dit past in een risicogebaseerde aanpak van witwassen en de financiering van terrorisme. In de derde opmerking verzoekt JRK advies om een betere uitleg van het begrip 'redelijke maatregelen' in het nieuwe voorgestelde artikel 2.3, tweede lid. Zoals uit de toelichting bij onderdelen E & F blijkt wordt met het begrip redelijke maatregelen onderstreept dat een dienstverlener zelf moet nagaan welke maatregelen voor zijn specifieke dienstverlening nodig zijn om de risico's op witwassen en de financiering van terrorisme te mitigeren. Hetzelfde antwoord geldt voor de vraag van JRK advies met welke regelmaat het cliëntenonderzoek dan opnieuw dient te worden uitgevoerd bij doorlopende diensten. Ook dit hangt af van de verschillende variabele factoren waarbij een dienstverlener zelf een professionele inschatting dient te maken. JRK is kritisch op het feit dat in het geconsulteerde wetsvoorstel voorafgaande identificatie door advocaten en notarissen niet langer gold als een identiteitsverificatie waarop een dienstverlener mag vertrouwen. Met het vernieuwde wetsvoorstel worden notarissen onder effectiever toezicht geplaatst. Voor adequaat toezicht op de advocatuur worden de mogelijkheden nog onderzocht. Deze voorgestelde wijziging kan daarom komen te vervallen. Tot slot heeft JRK advies twee additionele opmerkingen. Ten eerste wijst het terecht op het feit dat de Wwft BES en de Wet gegevensbescherming BES onduidelijk zijn over de vraag of het dienstverleners bij identiteitsverificatie toegestaan is om een kopie van identiteitspapieren vast te leggen. Door het vastleggen van een dergelijke kopie toe te voegen aan bijlage B wordt dit verduidelijkt. In het verlengde merkt JRK advies op dat de gegevens genoemd in artikel 2.2, de bijlage B en het meldportaal van het Meldpunt niet op elkaar zijn afgestemd. Volgens de systematiek van de wet hoeven deze opsommingen gegevens niet volledig identiek te zijn. Artikel 2.2 verplicht dienstverleners in algemene zin de cliënt te identificeren, in de bijlage B wordt gespecificeerd welke gegevens dit moet omvatten. Daarnaast is het Meldpunt toegestaan om additionele gegevens op te vragen bij een melding van een ongebruikelijke transactie.

3. Andere reacties

Naast het algemene publiek via de openbare consultatie zijn andere partijen specifiek verzocht om te reageren op het wetsvoorstel. De drie bestuurscolleges van de openbare lichamen, Bonaire, Saba en Sint Eustatius, zijn allen verzocht te reageren. Bonaire heeft formeel gereageerd en ingestemd. Daarnaast hebben de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES en het Adviescollege toetsing regeldruk gereageerd op het wetsvoorstel. De reacties op de adviezen van deze partijen zijn opgenomen in de Memorie van Toelichting en worden samen met dat document openbaar.

4. Vervolg

Het concept wetsvoorstel is via de Ministerraad ter advisering ingediend bij de Afdeling advisering van de Raad van State. Beoogd wordt om het wetsvoorstel 1 januari 2021 in werking te laten treden.

Daarnaast zal er aan het concept wetsvoorstel een algemene maatregel van bestuur en een ministeriële regeling worden gekoppeld. De voorstellen voor dit besluit en deze regeling zullen eveneens openbaar worden geconsulteerd.